

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

MIJNHEER KAREL

monoloog

door

Rudy Geldhof

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2009
Nr.1529

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste TWEE tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagkaart die, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *MIJNHEER KAREL* op te voeren moet de naam van auteur *RUDY GELDHOF* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/2009/220/7
ISBN 978-90-385-10552

© 2009 Toneelfonds J. Janssens/Rudy Geldhof
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONAGE

(1 heer)

MIJNHEER KAREL, rond de zestig

DECOR

De opslagplaats van een groot warenhuis: rekken, opeengestapelde kartonnen dozen, kisten.

(Mijnheer Karel, die gekleed is in een grijze stofjas, spreekt tot de zaal als tot een jongere collega van hem. Het gebeuren speelt zich af tijdens de werkuren. Toch zal mijnheer Karel geen enkele vorm van arbeid verrichten. Het enige wat hij doet is zich knusjes installeren en zijn middagmaal klaarmaken: bij de aanvang van het stuk bouwt hij zich een tafel door kisten op elkaar te stapelen. In de loop van het stuk verzamelt hij zich allerlei eetwaren die hij aantreft op de rekken. Op een heel precieze manier bereidt hij zich daar lekkere hapjes mee, die samen met de meegebrachte broodjes en koffie een uitgebreid middagmaal moeten vormen)

MIJNHEER KAREL : Mij moet ge niets vertellen. Wat zoudt ge mij moeten vertellen.

Ik weet er alles van... van dat soort dingen, ik weet er alles van... Ge zijt een jonge kerel... maar pas op, ik ben ook jong geweest... als ik zo jong was, dan was alles nog anders... vroeger hé, dan had een jong mens nog armen aan zijn lijf... zo 'n paar dozen... *(Luider)* Ja! Ik weet het wel, de Martini rechts, en de dinges, eh... wat? Hoe noemt dat spuitwater? Ja, godverdomme, dat is toch allemaal hetzelfde... water is water... *(Naar boven)* Ja? Ja, jazeker mevrouw. Ja, komt in orde!

(Opnieuw tot de jongen) Ze maakt weer van haar oren... stuk chef dat ze is... alsof ze hier de bazin is. Bazin! Ze snapt zelfs niet wat dat is, bazin zijn. Vroeger bestond dat. Voor de oorlog. Ge had een winkel, en daarin had ge een baas of een bazin, en daaronder één of twee knechten. Dat was gezond. Maar nu. Grootwarenhuizen. Verkoopshiefs. Chefs de rayons. Chefs alhier, chefs aldaar, pfff... Ik ga wat zeggen. Als wij de bestellingen aan huis deden, vroeger, kartons en flessen en de rest, dan waren er twee mogelijkheden: ofwel was mijnheer thuis...schoon drinkgeld... ofwel hij was niet thuis *(Hij lacht)* Nu, wat denkt ge? De vrouw was alleen, wij waren jonge kerels... toen, goed geschapen van uiterlijk. Wel, het drinkgeld kregen we ook, na een kwartiertje... Enfin, drinkgeld kregen we in elk geval... Ik was toen in een winkel... dat was een echt begrip die winkel: Huis Stockman-Lesage. Delicatessen. Ja. U zegt dat niets, natuurlijk. Die zijn dan met de crisis... Hij

heeft zich voor de kop geschoten, de oude Stockman. Dat was een echte crisis toen, niet iets gelijk nu... een erfgenaam heeft de zaak dan voortgezet als Vroeger Huis Stockman-Lesage. Algemene Voeding... Maar dat was niets meer. Maar, in de tijd van de Delicatesse, de mensen wisten het: als ge bij de Delicatessen iets bestelt, dan komt mijnheer Karel. Ik ben altijd "Mijnheer Karel" geweest. Gij zijt een jonge kerel. Op uw leeftijd was ik al "Mijnheer Karel". Vroeger hechtte men nog belang aan manieren. De klanten, dat waren heren. Heren die hun wereld kenden. Dat moogt ge nooit vergeten. Ook al gaan ze nu misschien langer naar school, dan wij in onze tijd. We hadden het niet gemakkelijk, in die tijd. Velen zaten zonder werk. Armoede. Iets sparen, dat was haast onmogelijk. Ik wil zeggen, we hadden niets... behalve manieren.

(Hij steekt een sigaret op. Tot de jongen) Verboden te roken? Ja jongen, luister. Een mens mag toch eens uitblazen zeker. Wat? Zal ze het zal ruiken, boven? Ah, wel... *(Hij dooft zijn sigaret)* Is dat nu nog geen twaalf uur? Wilt gij misschien..? *(Hij biedt de jongen een sigaret aan)* Aha, ge rookt niet? Dat is verstandig. Zeer verstandig. Zal ik u vertellen, het is verschrikkelijk wat ik met roken alleen aan geld... ik had het beter op een spaarboek gezet. Voor een lapje grond, een huisje. Dat heb ik altijd gewild, mijn eigen huisje. Maar ja, met dat roken...

Voor de rest heb ik geen gebreken. Toen ik jong was ook niet... Pas op, ik heb een beetje met de huisvrouwjes... ge weet wel... maar voor de rest niets.

Het was in die tijd, de jaren dertig, dat ik zweerde dat ik van mijn leven iets zou maken. En dat heb ik ook gedaan! Ik heb altijd een bescheiden leven geleid, maar ik heb er van genoten. Ik wist wat te doen. Maar er waren er anderen, dat kwam door de moeilijke tijden: ze werden onrustig, agressief. Ophitsing. Fanatieke opinies. In de politiek werd het een warboel. De mensen wisten niet meer welke partij ze nog konden vertrouwen. Daar had ik geen probleem mee. Het enige wat het land nodig had, dat was een sterke arm, een sterke man.

(Hij herinnert zich spottend) Haha. Ik heb er eens zo een gezien, die dacht dat hij de sterke man was. De Lille. Ja. De Lille heette hij. Ik moest naar een dorp. Er was daar een nonkel van mij gestorven... enfin, hij heeft mij toch niets nagelaten... wel, in dat dorp passeerde De Lille daar juist met zijn boot. Ja, dan maar gaan luisteren, hé. Die De Lille, dat was zo 'n plaatselijk politieker, en die reed de zondag de dorpen af met zijn boot, de Vredesboot. En hij hield toespraken. Over de vrede. Over Vlaanderen, Vlamingen moesten bewust worden... Dat was goed. Daar had ik niets tegen. Op het hoofd van zijn kinderen, hoe heetten ze ook weer... Goedewil en Genade en... Ja op hun hoofd bezwoer hij de menigte te geloven in de vrede. Er zou nooit meer oorlog komen. Een groot redenaar, dat was hij, ja. Hij had hij wel, die typische leiderscapaciteiten. Maar hij was te plaatselijk, te pacifistisch, dat zag ik wel, geef toe, de Tweede Wereldoorlog stond voor de deur. Nee, nee, ik zei het nog tegen een familielid: *(Plechtig)* Er is een sterker, strijdvaardiger man nodig voor deze tijden, iemand met haar op zijn tanden.

(Naar boven) Ja, mevrouw, ja! Direct! Natuurlijk!

(Tot de jongen) Ze denkt dat het helpt met zich op te winden. Ze mag blij zijn dat ze mij heeft... Zo gemakkelijk is het heden ten dage niet, om iemand te vinden met poten aan zijn lijf... en hersens in zijn kop. Dat ziet ze niet in, natuurlijk. Maar ja, wat wilt ge, een vrouw als chef.

Ik heb er andere gekend vroeger, voor de oorlog. Echte vrouwen. Meisjes. Ze waren misschien niet zo gekleed gelijk nu... maar dat liet ik niet aan mijn hart komen. Het was me gelijk, in het bos, in een veld, een hotel konden we ons niet permitteren, sommigen misschien wel, maar ik niet. Wat bij mij telde was het gevoel... ik had er altijd een beetje mijn hart bij... heel mijn leven is dat zo geweest... Ik kan u wel zeggen dat ik bitter ontgoocheld ben, op de duur! Ik ben door alle hoogten en laagten gegaan... zowel de hemel als de hel van de liefde heb ik gekend...

Maar op een dag vraagt ge u dan plots af: Karel, wat heeft dat u nu eigenlijk opgebracht... innerlijk dan, bedoel ik.

Weet ge, ik was nooit een materialist... bij de meisjes. 't Is te zeggen, ik heb ze wel een beetje versierd. Foefjes wijsgemaakt. In hun oor zitten fluisteren. Poëtisch doen. Ik had een goede stem. Daar waren ze op verzot, op mijn stem. Zo... de schlagers van die tijd...

(Hij zingt, zeer vals) "Du schwarzer Zigeuner, ach spiel mir was vor, denn wenn deine Geige weint, das geht mir ins Ohr". Als we daar zaten, aan zee, met een fles limonade... dan zei ik: "Meisjes, gaan we zwemmen?" Dan liepen we naar het water. Eerst kleedden ze zich om... ik kon dat goed arrangeren... er waren struiken genoeg, en duinen. De duinen aan onze kust, er zijn prachtige bij. De volgende dag zat ik dan onder de muggebeten... hoe was dat gekomen, héhé...

Voor de rest was 't triestig. Hoe oud zijt gij? Wel wel, ik kan wel twee maal uw vader zijn!

(Hij lacht, maar ineens ernstig) Ik heb nooit kinderen gewild. Ik had er wel kunnen hebben, pas op... Maar de verantwoordelijkheid! Ik ben altijd aan mens met verantwoordelijkheid geweest... vooral toen, zulke tijden!

Ik bedoel... de frank stond tamelijk stevig... dat is zeker, maar ge moest er eerst aangeraken. Armoe, ik heb het al gezegd, armoe wat de klok sloeg. Bij mij toch...

Ja, er werd veel beloofd natuurlijk, door de politiekers, en gerustgesteld. Zoals altijd. Segers, Van Cauwelaert, ik herinner me ze nog. Lamzakken. *(Hij lacht)*

Maar ze werden het goed lastig gemaakt door... *(Hij laat zich bijna meeslepen,*

maar zwijgt ineens, op zijn hoede) Eh... Kent gij iets van de politiek van vroeger? Nee? (*Voorzichtig*) De naam Degrelle, Léon Degrelle, zegt dat u iets? Nee! (*Gerustgesteld, stoutmoedig*) Degrelle! Daar moogt ge nu in het openbaar niet over spreken, natuurlijk. Maar Degrelle, dat was een harde. Weet ge hoe hij hen noemde, de slapklotige politiciers van zijn tijd? Banksters! Ge begrijpt dat niet, hé. Banksters.

Hij beschuldigde daarmee de politiciers dat er te veel aan hun vingers bleef plakken, dat ze profiteurs waren, corrupt. Oppotters van geld. Degrelle, dat was een echte redenaar en leidersfiguur, wat anders dan die De Lille met zijn Vredesboot en zijn Goedwil en zijn Genade. Strijdvaardig, dat was hij, Degrelle. Toespraken. Geen blad voor de mond. In het Parlement, daar beefden ze voor hem. (*Fluisterend*) Zo iemand, dat zouden ze nu kunnen gebruiken om ze uit hun slaap te wekken. Natuurlijk, nadien is Degrelle scheef gegaan, tijdens de oorlog, hij is zwart geworden, weet gij dat allemaal niet?

(*Fier*) Hij is generaal geweest aan het Oostfront! Na de oorlog heeft België hem ter dood veroordeeld. Ja. Maar hij leeft nog, hoor. Hij woont in Spanje. Ik denk het toch...

Zegt dat u allemaal niets? Och nee, gij zijt nog jong, ge denkt nu aan uw plezier...

Ah, plezier! Echte vrolijkheid! Zo 'n leute als toen, kennen ze nu niet meer. Aan zee... met de meisjes... aan het water... Ik ben er nooit in geweest... ik kon niet zwemmen... Maar ik heb u toch juist verteld hoe ik hen van alles wijsmaakte... die ganzen, het was niet meer nodig om nog in het water te gaan. Ge moet me goed verstaan: ik was mezelf. Ik heb thuis een lavabo, daar was ik me in. Is genoeg voor mij. Maar de zee. Dat is niets voor mij. Ik heb zoveel water niet nodig... ik krijg er een raar gevoel van. Zo 'n beetje water in een lavabo is juist genoeg. Of een rivier. Ik weet het, er zijn nog een paar goeie rivieren in Vlaanderen. De Leie. Maar toch, het is me ook al te veel water. Ik

droom daar dikwijls van, van rivieren, de zee...

Ik lig op een luchtmatras... ineens komt er iemand, en die trekt de stop eruit... oei, oei, oei! Ik heb dikwijls van die vreselijke dromen... God zij dank, zijt ge ze direct weer vergeten... Ik ga u iets verklappen, in een droom heb ik de Tweede Wereldoorlog voorzien! Alles... Het schieten... lopen... heel de miserie... het bloed. Let op, normaal kan ik tegen een stoot, een beetje bloed... is er een verkeersongeval, en er ligt iemand op straat, in het bloed, dan loop ik niet weg, ik ben er bij, ik wil dat zien.

Maar ik droom er dikwijls over... de oorlog...

(Naar boven) ja, mevrouw, natuurlijk, spreekt vanzelf... Of er wàt is? tv-worstjes! Ja, er zijn er genoeg.

(Tot de jongen) Ze wil ook tv-worstjes. Waar zijn die? Nu, 't heeft geen belang. Van haar droom ik ook soms. Jaja, ik zoek ze wel. De jaren dertig? Dan zat ik bijna altijd zonder werk. Eens een karweitje ergens... maar seffens erna weer werkloos. Wat een leven. Werk. Geen werk. Weer werk. Ik heb altijd maar van werk veranderd. Ik was ongeduldig... ik was een vlinder.

Tot in '36 was ik voor de Katholieke Partij, CVP noemt men dat nu. Maar dat is ook geen beroep. Ge kunt daar niet van leven. Nu zou ik waarschijnlijk... maar ja, nu sta ik daar eigenlijk boven, hé... Ik heb een zekere rijpheid nu, ik zie de dingen duidelijker.

Wel, in 't jaar '36... weet gij hoe dat was? Nee, dat weet gij niet. Ge zijt te jong. Daarbij, niemand wil daar nu nog over weten, over het jaar '36. *(Zich opwindend, haastig sprekend)* Want dan, dan behaalde Léon Degrelle - ik had het daarjuist nog over hem, hé, de Oostfrontgeneraal, de ter dood veroordeelde; jaja, nu mag de naam zelfs niet meer gefluisterd worden, akkoord, akkoord, hij heeft misdaan... tijdens de oorlog - maar in '36 behaalde hij een grote